

Kajaanin kaupunki

Pienhankintaohje

Kansallisen kynnyksarvon alittavat hankinnat
Kajaanin kaupunki

Voimassa 1.1.2024 alkaen

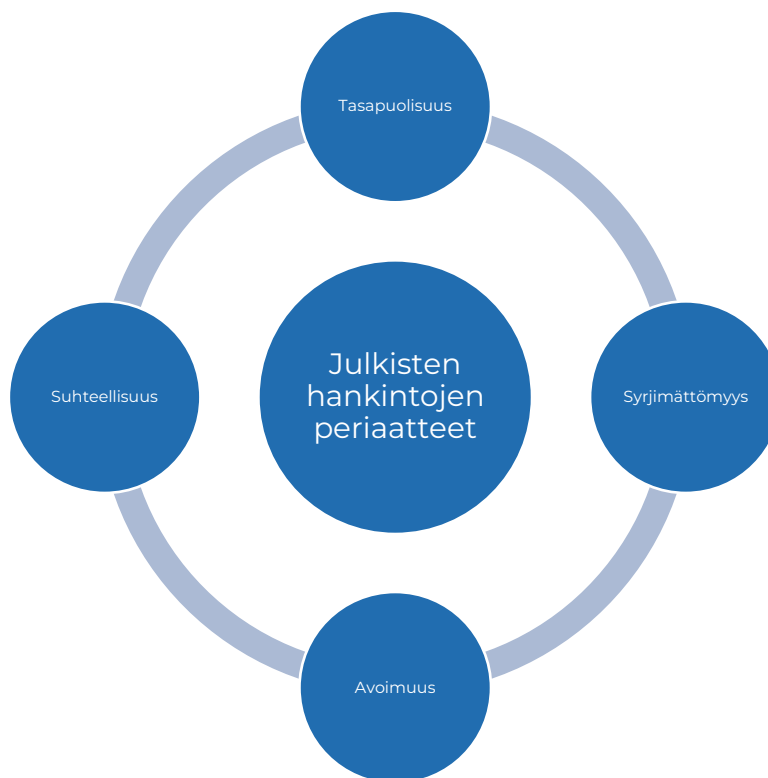
1. Yleistä

Tätä ohjetta sovelletaan Kajaanin kaupungin ja liikelaitosten ostotoimintaan. Tytäryrityksillä on mahdollisuus noudattaa ohjeistusta soveltuvin osin.

Kansalliset kynnysarvot alittavissa pienhankinnoissa ei sovelleta lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016), myöhemmin hankintalaki (JulkHankL) muutoin kuin hankintaoikaisua koskevan muutoksenhakusäännöksen osalta (JulkHankL 135 §).

Hankintalaissa on kuvattut yleiset periaatteet – **avoimuus, tasapuolisuus, syrjimättömyys ja suhteellisuus (oikeasuhtaisuus)** – tulevat sovellettavaksi sekä kansallisen kynnysarvon ylittäviin että alittaviin hankintoihin (pienhankintoihin). Yksityiskohtaiset menettelytavat tulee siis viime kädessä valita näiden periaatteiden mukaisesti.

Kuva. Julkisten hankintojen periaatteet hankintalain mukaan

Hankintapalvelut

4.12.2023

Pienhankinnoissa tulee noudattaa myös muun lainsäädännön (hallintolaki, kuntalaki) velvoitteita ja hyvän hallinnon yleisiä periaatteita sekä jäljempänä kuvattuja pienhankintaohjeita.

Tavoitteena on, että pienhankintoja tehtäisiin vain poikkeuksellisesti ja määrällisesti mahdollisimman vähän. Pienhankinnat tulee ensisijaisesti toteuttaa käyttämällä keskitetysti Kajaanin kaupungin hankintapalveluiden tekemiä sopimuksia ja puitejärjestelyjä. Nämä ovat kerrottu kaupungin intrassa ja tarvittaessa ota yhteyttä hankintapalveluihin ja varmista sopimusten ja puitejärjestelyjen tilanne. Näissä tapauksissa kilpailutus on hoidettu hankintapalveluiden kautta keskitetysti ja hankintalain mukaisesti. Tällöin hankintasopimukset on jo tehty, eikä erillistä hankintapäätöstä yksittäisistä sopimukseen sisältyvistä hankinnoista pääsääntöisesti tarvitse tehdä (poikkeus, jos yksittäinen hankinta ylittää EU - kynnysarvon, JulkHankL 123 §).

Hankintalain **kansalliset kynnysarvot** ovat seuraavat (JulkHankL luku 4):

- Tavara- ja palveluhankinnat 60 000 euroa
- Koulutuspalveluhankinnat 100 000 euroa
- Rakennusurakat 150 000 euroa
- Käyttöoikeussopimukset 500 000 euroa

Hankintalain EU –kynnysarvot ovat seuraavat (JulkHankL luku 4):

- Tavara- ja palveluhankinnat 221 000 euroa
- Rakennusurakat ja käyttöoikeussopimukset 5 538 000 euroa

Erityishankintalain EU –kynnysarvot ovat seuraavat (Lakivesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista luku 3):

- Tavara- ja palveluhankintojen kynnysarvo 443 000 euroa
- Rakennusurakat sekä käyttöoikeussopimukset 5 538 000 euroa

Hankinnan arvo tulee laskea koko sopimuskaudelle ja optiot mukaan lukien. Laskennallinen laskentatapana voi käyttää neljää (4) vuotta.

Tarkista voimassa olevat kynnysarvot tarvittaessa <https://www.hankinnat.fi/mika-julkinen-hankinta/kynnysarvot>

Hankinnan arvon laskeminen

Hankintojen arvon laskemisessa on huomioitava, että arvo lasketaan pidemmän aikavälin tarkastelulla ja kokonaisuuksina (toiminnalliset yksiköt). Esimerkiksi paljon käytetyt puitejärjestelyt saavat maksimissaan olla voimassa neljä vuotta. Näissä tapauksissa hankinnan

Hankintapalvelut

4.12.2023

arvoon arvioidaan kaikki kyseisen hankinnan piiriin kuuluvat ostot neljän vuoden ajalta. Tois-
taiseksi voimassa olevien hankintojen tarkastelujakso on myös neljä vuotta.

Voidaankin sanoa, että tämä **neljän vuoden tarkastelujakso on käyttökelpoinen tarkaste-
lujakso kaikkien hankintojen ennakoitua arvoa laskettaessa.**

Hankintalaissa lisäksi täsmennetään, että ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käy-
tettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Jos hankinta toteute-
taan samanaikaisesti erillisinä osina, kaikkien osien ennakoitu arvo on otettava huomioon
hankintasopimuksen ennakoitua kokonaisarvoa laskettaessa. Tämä liittyy hankintojen pilk-
komiskieltoon. Tällä tarkoitetaan kieltoa pilkkoa hankinta eriin tai kieltoa laskea sen arvoa
poikkeuksellisin menetelmin tämän lain säännösten soveltamisen välttämiseksi. Tavarahan-
kintaa tai palveluhankintaa ei myöskään saa liittää rakennusurakkaan tai hankintoja muu-
toin yhdistellä keinotekoisesti hankintalain säännösten soveltamisen välttämiseksi.

Koska Kajaanin kaupunki pyrkii suunnitelmalliseen hankintojen kilpailuttamiseen ja hankin-
tojen kokoamiseen loogisiksi kokonaisuuksiksi, hankinnan arvoa laskettaessa on otettava
huomioon kaikkien yksittäisten toiminnallisten yksiköiden hankintojen ennakoitu kokonais-
arvo. Vain, jos erillinen toiminnallinen yksikkö vastaa itsenäisesti hankinnoistaan tai tietyistä
hankintojen ryhmistä, arvot voidaan ennakoida asianomaisen yksikön tasolla.

Sopimusehdot

Kajaanin kaupunki pääsääntöisesti vaatii toimittajien noudattavan hankintojen yleisiä sopi-
musehtoja. Tavarahankinnoissa sovelletaan pääsääntöisesti JYSE 2014 TAVARAT (päivitysver-
sio 2022) - sopimusehtoja ja palveluhankinnoissa JYSE 2014 PALVELUT (päivitysversio 2022) -
sopimusehtoja. IT - hankintoihin puolestaan sovelletaan usein julkisen hallinnon IT hankinto-
jen yleisiä sopimusehtoja (JIT 2015). Muita alakohtaisia ja sovellettavaksi tulevia sopimuseh-
toja voivat olla mm. konsulttitoiminnan yleiset sopimusehdot (KSE 2013) ja rakennusurakan
yleiset sopimusehdot (YSE 1998).

Ehtojen soveltuvuus ja käytettävyys on sekä kynnysarvon ylittävissä että alittavissa hankin-
noissa (pienhankinnat) ratkaistava tapauskohtaisesti.

Näissä sopimusehdoissa otetaan kantaa mm. maksuehtoihin, viivästymisiin, takuuasioihin,
hintamuutoksiin jne.

Jos pienhankintaan kirjataan sovellettavaksi ym. yleisiä sopimusehtoja ja joiltakin osin sovi-
taan poikkeavasti, tulee hankinta-asiakirjoihin teksti muotoilla alkavaksi esim. ”poiketen
JYSE 2014 TAVARAT”.

Tarvittaessa hankinnan luonteen mukaisesti tulee ottaa myös huomioon kaupungin tieto-
turvaan ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvät ehdot.

Voimassa olevat ja ajantasaiset sopimusehdot:

Hankintapalvelut

4.12.2023

Julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot tavarahankinnoissa: JYSE-ehdot, huhtikuu 2022
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-912-2>

Julkisten hankintojen yleiset sopimusehdot palveluhankinnoissa: JYSE-ehdot, huhtikuu 2022
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-091-4>

Pienhankintaraja ja ohjeiden soveltamisala

Näitä ohjeita sovelletaan tavara- ja palveluhankinnoissa, jotka ovat arvoltaan 5 000–59 000 euroa (pienhankintaraja) ja, joille ei ole voimassa olevaa kilpailutettua sopimusta tai puitejärjestelyä (sopimustoimittajaa). Jos sopimustoimittaja ei kuitenkaan pysty vastamaan johonkin tiettyyn erityistarpeeseen (perusteltavissa oleva esim. tekninen ominaisuus) ja hankinta on hankinnan arvo oikeaoppisesti laskettuna yllä mainitun rajan sisällä, on yksiköllä oikeus tehdä hankinta näitä ohjeita noudattaen.

Kaikki (≥) 20 000 euroa ylittävät hankinnat tulee ilmoittaa hankintapalveluille, ja hankintapalvelut auttavat tarvittaessa yksikköä hankinnan toteuttamisessa. Näiden hankintojen kilpailuttamiseen tulee käyttää Cludia -järjestelmää.

Hankinnat yksityiseen käyttöön kaupungin laskutuksen kautta tai varastoista ovat kiellettyjä kokonaan. Kiertäviltä kauppiailta tehtävät hankinnat ovat kiellettyjä.

Hankkeet

Hankkeiden rahoittajien ohjeet ovat ensisijaisia pienhankintaohjeeseen nähden. Jotkut rahoittajat saattavat vaatia hankinnan nimenomaista kilpailuttamista tai vähintään näyttöä, että hankinta perustuu jo toteutettuun ja voimassa olevaan kilpailutukseen.

2. Suositeltavat hankintamenettelyt pienhankinnoissa

Hankintalain mukaiset menettelytavat tulevat noudatettavaksi kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa. Laki antaa mahdollisuuden soveltaa pienhankintoihin huomattavasti kevyempiä menettelysääntöjä. Tarkoitus on pitää sekä tarjoajien että tilaajien työmäärä näiden hankintojen osalta kohtuullisena suhteessa saavutettaviin hyötyihin. Tilaajan tulisi kuitenkin tietoisesti pyrkiä vaikuttamaan kilpailun syntymiseen ja sitä kautta pidemmällä tähtäimellä markkinoiden kehittymiseen.

Hankinnoissa, joiden arvolisäveroton arvo oikeaoppisesti laskettuna jää alle 5 000 euroa, ei tarvitse arvioida hankintaprosessin vaiheita eikä sopivan hankintamenettelyn valintaa. Pienissäkin hankinnoissa tulee kuitenkin huomioida tavara- ja palvelutoimittajien tasapuolinen kohtelu.

Hankintaprosessin keskeiset vaiheet pienhankinnoissa

Hyvien toimittajien kartoittaminen – kelpoisuuden tarkastaminen

Hankintapalvelut

4.12.2023

Ensin tilaajan tulee arvioida mahdollisen ilmoittamisen tarve ja laajuus sekä päättää, kuinka monelta ja miltä toimittajilta tarjouksia pyydetään.

Markkinakartoitus on mahdollista toteuttaa Kainuun hankintaneuvontapalvelun hankinta-asiamiehen avustuksella. Hänellä on laajat yrityskontaktit ja siten valmius auttaa tämän markkinakartoituksen tekemisessä.

Soveltuvat tarjoajat voidaan pienhankinnoissa valita jo ennen tarjouspyynnön esittämistä. Tällöin hankintaprosessin painopiste on markkinoiden kartoittamisessa.

Tarjoajien kelpoisuuden arviointi pienhankinnoissa

Jos tarjoajien kelpoisuusarviointi kokonaan tai osittain jää toteutettavaksi tarjousten saamisen jälkeiseen aikaan, on suositeltavaa pyytää soveltuvuusehtojen täyttymisestä pelkästään vakuus. Vasta voittaneelta tarjoajalta tulee pyytää vaaditut kaupalliset todistukset.

Vertailuperusteet ja laatutekijät pienhankinnoissa

Pienhankinnoissa tavoitellaan siis yksinkertaisia ja kustannustehokkaita menettelyjä ja siksi tarjouspyyntöön perustuvia laatukriteerejä on syytä käyttää harkiten. Mitä vähemmän vertailuperusteita käytetään, sitä vähemmän hankinta vaatii työtä ja asiantuntemusta. Laatutekijöitä toki kannattaa hyödyntää. Niiden pisteyttämisen sijaan suositellaan asetettavaksi tietty hankinnan minimitaso hankinnan kuvauksissa ja/tai teknisissä erittelyissä. Näin laatu on otettu karsivana kriteerinä huomioon ja silti vertailu voidaan tehdä halvimman hinnan mukaan. Huomioitavaa, että minimitason määrittely vaatii aina perehtyneisyyttä markkinoilla olevaan tarjontaan.

Tarjouspyynnön muoto

Myös pienhankinnoissa tarjouspyyntö tulisi ensisijaisesti tehdä kirjallisena (esim. sähköpostitse). Suullinen menettely voi joissakin tapauksissa olla perusteltua (kiireelliset, yksinkertaiset hankinnat). Kajaanin kaupungilla on hankintapalveluissa valmiit pohjat tarjouspyynnön tekemiseen ja vertailumuistion laadintaan. Tämän lisäksi tarjouksen pyytäjä vastaa tarjouspyynnön kysymysten ja annettujen vastausten dokumentoinnista, jotta tieto voidaan mahdollisesti myöhemmin jäljittää (tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu).

Hankintapäätös

Hankintapäätös on pienhankinnoissa tehtävä ensisijaisesti kaupungin asianhallintajärjestelmässä (CaseM). Asianhallintajärjestelmässä on myös valmiit mallipohjat päätöksenteon avuksi. Perustelujen laajuus on suhteutettava hankinnan arvoon. Huomioitavaa on, että hankinta-asiakirjat ovat julkisia hankintasopimuksen jälkeen huomioiden salassapitoon liittyvät lainsäädännölliset perusteet. Hankintapäätös jaetaan myös kaikille tarjoajille tiedoksi Casemin kautta. Hankintaan liittyvät kaikki asiakirjat tulee tallentaa Casemiin asialle.

Pääsääntöisesti alle 5 000 euron hankinnasta ei tarvitse tehdä hankintapäätöstä. **Pienhankinnan arvon ylittäessä 5 000 euroa, tulee tehdä kirjallinen hankintapäätös**

Hankintapalvelut

4.12.2023

muutosohjeineen. Päätökseen tulee kirjata myös tehdyn päätöksen vaikutus paikallisesti (paikallinen yritystoiminta / työllisyys - yritysvaikutusarviointi).

Hankintapäätöksen suhteen myös rahoittajan ohjeet ovat ensisijaisia.

Menettelyvaihtoehdot

Kevyt rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä pyydetään tarjouksia etukäteen hyväksi ja luotettavaksi arvioituilta toimittajilta. Tässä menettelyssä toimittajien arviointi ja valinta tehdään pääsääntöisesti ennen tarjouspyyntöjen lähettämistä. Tarjoukset voidaan toimittaa esim. sähköpostitse. Tarjouspyynnön täsmennykset tulee aina tehdä kirjallisesti sähköpostilla, jotta avoimuus ja syrjimättömyys toteutuu kaikkia tarjoajia kohtaan. Näin toimimalla myös dokumentointi pysyy hallinnassa. Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksytyjen tarjousten perusteella. Hinta voi olla ainoa vertailuperuste.

Avoin menettely

Avoimessa menettelyssä kaikki hankinnasta kiinnostuneet tarjoajat voivat tehdä tarjouksen ja kaikki otetaan mukaan tarjouskilpailuun. Pienhankinnoissa suositellaan käytettäväksi tilanteissa, jossa tarjouksen tekijällä ei ole etukäteen tietoa mahdollisista tarjoajista ja tarjonnasta. Avoin menettelyn käyttö edellyttää hankinnasta ilmoittamista. Ilmoittamisen laajuus on suhteutettava ilmoittamisesta saatavissa olevaan hyötyyn. Koska HILMA – ilmoittamiskanava soveltuu vain kansallisen ja EU – kynnysarvon ylittävälle hankinnoille, pienhankinnat voi kilpailuttaa joko sähköpostilla käyttäen valmista tarjouspyynnön pohjaa tai Cloudian pienhankintapalvelun kautta. Hankintapalvelut suosittelevat käyttämään mahdollisimman paljon Cloudian pienhankintapalvelua. Jos kilpailutus tehdään sitä kautta, tarjousten vertailu yms. dokumentit muodostuvat helposti ja myös tarvittavat dokumentit siirtyvät Casemiin päätöksentekoa varten.

Tarjouspyyntö ja tarjoukset tulee tehdä tässä menettelyssä kirjallisena, muilta osin voidaan soveltaen toteuttaa samoja periaatteita ja menettelytapoja kuin kevyessä rajoitetussa menettelyssä.

Suora osto

Suorassa ostossa tilaaja suorittaa hankinnan ilman tarjouspyyntömenettelyä tai tekee hankintapäätöksen tarjouskilpailua järjestämättä vain yhdeltä toimittajalta. Myös pienhankinnoissa kannattaa aina hyödyntää kilpailua ja markkinoilla olevaa tarjontaa sekä antaa esim. paikallisille yrittäjille mahdollisuus osallistua tasapuolisesti hankintakilpailuun hankinnan arvoon katsomatta. Joskus kuitenkin on todettava, että kilpailuttaminen ei ole tarkoituksenmukaista. Näin ainakin silloin, jos kilpailutuksesta aiheutuvat kustannukset ylittävät odotetun taloudellisen hyödyn tai jopa koko hankinnan arvon. Jokaisen hankinnan – suuren tai pienen – tekemiseen kuluu työpanosta ja aikaa. Jokaisen hankinnan tekeminen aiheuttaa kustannuksia ja nämä tulee ottaa huomioon. Ei ole tarkoituksenmukaista, että ylimitoitettut kustannukset turhaan koituvat sekä tilaajien että tarjoajien vahingoksi

Hankintapalvelut

4.12.2023

Suora osto pienhankinnoissa on mahdollista silloin, kun tavaran tai palvelun laatu sekä hintataso ovat tiedossa. Muita erityisiä syitä voivat olla esim. erityinen kiire tai tilanne, jossa mahdollisia tarjoajia on poikkeuksellisesti vain yksi.

Kun tilaaja päättää tehdä pienen hankinnan suorana ostona, on päätöksen perustuttava markkinatietoisuuteen olemassa olevasta tarjonnasta ja vallitsevasta hintatasosta.

Huomioitavaa, että suora osto pienhankinnoissa ei yhtäläisyyksistään huolimatta ole sama asia kuin hankintalain mukainen suorahankinta, jonka käytölle on hankintalaissa säädetty omat perusteet (JulkHankL 40 §).

Suorat ostot ja suorahankinnat ovat aina poikkeus hankintakäytäntöön.

3. Oikeusturvakeinot

Pienhankinnoista ei voi tehdä valitusta markkinaoikeudelle. Näissä on käytettävissä hankintaoikaisun (tilaajalle) lisäksi kunnallinen oikaisuvaatimus.

4. Hankintasopimus

Kirjallista hankintasopimusta pienhankinnoista ei ole välttämätöntä tehdä. Sopimus on kuitenkin suositeltavaa tehdä silloin, kun hankinta on suuri, hankinta tapahtuu pitkän aikavälin kuluessa/kuluttua tai hankintaehdoista voi syntyä tulkintaa.

Sopimukset pienhankinnoissa ja tilaajavastuulaki

Pienhankintojen osalta kirjallinen hankintasopimus tulee aina tehdä, mikäli kyseessä on palveluhankinta tai rakennusurakka. Tavarointa koskeva pienhankintasopimus kannattaa tehdä, mikäli tavarahankintaan sisältyy myös asennus- tai muuta palvelua. Muissa tapauksissa kirjallinen tilaus riittää. Tilausta tai sopimusta ei suositella tehtäväksi ennen oikaisuajan päättymistä.

Tilaajavastuulaki voi soveltua pienhankintaan, jos hankinnan arvo ylittää tilaajavastuulain soveltamisrajan eli on vähintään 9.000 euroa (alv 0 %) tai jos palvelu on kestoltaan vähintään 10 päivän työsuoritus ja työ tehdään tilaajan eli hankintayksikön työtiloissa tai työkohteessa ja liittyy hankintayksikön toiminnassa tavanomaisesti suoritettaviin tehtäviin tai kuljetuksiin. Tilaajavastuulain mukaiset selvitykset on pyydettävä viimeistään ennen kuin hankinnasta tehdään tilaus tai sopimus.

5. Ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat

Kuten laatu- ja ympäristönäkökulmat, niin myös ympäristö- ja sosiaaliset näkökulmat (työllisyysmahdollisuudet, ihmisarvoinen työ, sosiaalisten oikeuksien ja työoikeuksien noudattaminen, sosiaalinen osallisuus mukaan lukien vammaiset henkilöt, yhdenvertaiset mahdollisuudet, kaikille sopiva suunnittelu) tulisi pyrkiä huomioimaan hankintamenettelyn eri vaiheissa (määrittely,

Hankintapalvelut

4.12.2023

soveltuvuusvaatimukset, vertailuperusteet) ja mahdollisuuksien mukaan myös pienhankinnoissa.

Vähintäänkin toimittajilta tulisi edellyttää, että he sopimuskauden aikana toimitettavien tavaroitten ja palveluiden tuottamisessa kunnioittavat ihmisoikeuksia ja työelämän perusoikeuksia (vähintään yleisiä ympäristö-, terveys- ja turvallisuusvaatimuksia). Motivan hankintapalvelusta <https://www.motiva.fi/> löytyy vinkkejä ympäristönäkökohtien huomioimiseksi.

6. Ohjeiden voimaantulo

Näitä ohjeita sovelletaan Kajaanin kaupungin pienhankintoihin 1.1.2024 alkaen.